

startnotitie voor een visie op
Natuur- en Duurzaamheidseducatie

duurzaamheid tussen de oren en in de haarvaten

voorwoord

Schiedam staat voor grote maatschappelijke opgaven. De stad moet klimaatbestendig worden, de biodiversiteit moet worden hersteld en we werken toe naar een circulaire economie. Deze transities slagen alleen als inwoners meedoen en over de juiste kennis en vaardigheden beschikken. Natuur- en Duurzaamheidseducatie (NDE) speelt daarin een belangrijke rol. Niet alleen om de kinderen en jongeren voor te bereiden op de toekomst, maar ook om het bewustzijn bij volwassenen te vergroten.

In een tijd waarin gemeentelijke budgetten onder druk staan, is een scherpe koers noodzakelijk. Niet om NDE af te schalen, maar juist om te onderbouwen waarom structurele inzet essentieel is voor het behalen van de bredere ambities van de stad. Met deze startnotitie wordt de basis gelegd voor een visie die NDE verankert in het gemeentelijk beleid en in de Schiedamse samenleving.

2 maart 2026

Yorick Haan
fractievoorzitter GroenLinks Schiedam

aanleiding en context

de noodzaak voor een visie

De financiering van NDE in Schiedam staat onder druk. In het kader van bezuinigingen werd voorgesteld de middelen voor NDE volledig te schrappen. Dankzij amendering van de gemeentebegroting is voor 2025 een bedrag van € 50.000,- en voor 2026 een bedrag van € 10.550,- beschikbaar gesteld.

Juist omdat de budgetten momenteel beperkt zijn en niet langer structureel worden toegekend, is er behoefte aan een heldere visie. Het standpunt dat een gebrek aan structureel budget een visie overbodig maakt, klopt niet. Een visie is geen luxe, maar een noodzakelijke basis. De visie moet onderbouwen welke waarde NDE toevoegt aan de stad, hoe beperkte middelen het meest effectief kunnen worden ingezet en hoe partners in de stad gezamenlijk de continuïteit kunnen waarborgen.

relatie tot de groenvisie Buitengewoon Groen

De nieuwe visie op NDE moet voortbouwen op de in 2021 vastgestelde groenvisie Buitengewoon Groen. Daarin wordt expliciet gewezen op het belang van educatie om de belevingswaarde en sociale waarde van groen in de stad te vergroten. De visie dient als de noodzakelijke verdieping en concretisering van de ambities uit de Groenvisie. We vertalen de algemene groene doelstellingen naar een educatief aanbod dat aansluit bij de opgave waar we voor staan en bij de behoeften van de Schiedammer.

doelstellingen van de visie

De te ontwikkelen visie heeft tot doel:

Onderbouwing van publieke waarde. Toelichten hoe NDE bijdraagt aan gemeentelijke kerntaken zoals klimaatadaptatie, afvalbeheer en gezondheid, om zo de basis te leggen voor structurele financiering.

Versterken van samenwerking. Het versterken, uitbreiden en verdiepen van de samenwerking tussen de partners in de stad enerzijds en van deze partners met de gemeente anderzijds, waarbij rollen en verantwoordelijkheden helder gemaakt worden.

Toekomstbestendig businessmodel. Onderzoeken hoe de samenwerking met het onderwijs en andere 'afnemers' en financiers verbreed en geïntensiveerd kan worden. Daarmee wordt NDE minder afhankelijk van subsidie, hoewel ook erkend moet worden dat wél structurele financiering door de gemeente noodzakelijk is.

Inclusiviteit. Zorgen dat NDE bereikbaar is voor alle Schiedammers, met specifieke aandacht voor de versteende wijken waar de afstand tot natuur zowel fysiek als mentaal groot is.

maatschappelijke relevantie en opgaven

Schiedam is een compacte, versteende stad met grote uitdagingen. NDE is een onmisbaar instrument bij de volgende opgaven:

Klimaat en Water. Educatie over waterberging en hittestress is noodzakelijk om inwoners te motiveren hun eigen leefomgeving (tuinen, gevels) te vergroenen.

Biodiversiteit. Kennis over lokale natuur (van het Beatrixpark tot de havens) vergroot de bereidheid om bij te dragen aan het herstel van de stadsnatuur.

Energietransitie. De overgang naar duurzame energiebronnen vraagt om bewustwording en draagvlak. NDE zoekt aansluiting bij en biedt ondersteuning aan programma's zoals 'Nieuwe Energie voor Schiedam'. Door educatie te koppelen aan de woningverduurzaming, ondersteunen we inwoners bij het maken van bewuste keuzes. Hiermee versterken we de effectiviteit van het Servicepunt Woningverbetering en de Energiehulp.

Gezondheid en Welzijn. Er is een bewezen link tussen contact met natuur en de fysieke en mentale gezondheid van inwoners. NDE stimuleert het gebruik van de buitenruimte.

Circulaire economie. In samenwerking met partijen zoals Irado wordt ingezet op gedragsverandering rondom afvalscheiding en hergebruik.

de kracht van samenwerking

Schiedam beschikt over een groot netwerk van organisaties die drijven op zeer betrokken en gemotiveerde professionals en vrijwilligers. Allemaal zetten ze zich in voor bewustwording en steken ze ook de handen uit de mouwen. Met de in 2024 gestarte samenwerking in de Groen-Blauwe Alliantie zetten ze zich steeds gecoördineerder in voor het behouden en versterken van de groenblauwe leefomgeving. De Groen-Blauwe Alliantie is daarmee een mooie aanvulling op de professionele uitvoeringsorganisaties en een waardevolle toevoeging aan het NDE-netwerk.

In het kader van de visie spelen drie partijen een hoofdrol.

Code Groen Educatie. De professionele uitvoerder van NDE is de spin in het web voor educatie op scholen en in de wijk. Zij bewijst dat er ook buiten de gemeente (bijv. bij schoolbesturen) draagvlak en financiering te vinden is.

De Groen-Blauwe Alliantie. Met natuurcentrum De Boshoeek als groene ontmoetingsplek voor de organisaties die zijn verenigd in de alliantie en de lokale gemeenschap. Het centrum biedt bezoekers de mogelijkheid om natuur te beleven, te ontdekken en te beschermen en organiseert en biedt ruimte aan educatieve activiteiten.

Irado. Als beheerder van de kinderboerderij in het Beatrixpark en De Groene Raet (educatieve tuinen), waar theorie en praktijk samenkomen.

Deze drie partijen spelen niet alleen een grote rol in de uitvoering, maar zijn ook de primaire gesprekspartners bij het opstellen van de visie.

proces en participatie

De ontwikkeling van de visie is een gezamenlijk proces van de gemeente en de stad.

betrokken partners

Naast Code Groen Educatie, de Groen-Blauwe Alliantie en Irado worden de volgende partners nauw betrokken:

- Onderwijskoepels en kinderopvangorganisaties;
- Organisaties die zich inzetten voor kinderen en jongeren, zoals YETS (ondersteuning en begeleiding) en De Kleine Ambassade (participatie en empowerment);
- Wijkondersteuningsteams (WOT's) voor de verbinding met de sociale opgaven in de wijken;
- Maatschappelijke organisaties zoals de Bibliotheek en welzijnsorganisaties;
- Relevante gemeentelijke vakafdelingen en vakambtenaren.

werkwijze

Het gesprek met de partners zal zich richten op de vraag: "Welke NDE-voorziening heeft Schiedam minimaal nodig om haar ambities waar te maken, en wie draagt daar op welke wijze aan bij?" De visie moet uiteindelijk leiden tot een uitvoeringsprogramma waarin de kracht van de samenleving centraal staat, ondersteund door een faciliterende gemeente.

geraadpleegde bronnen

Gemeente Rotterdam, *Uitvoeringsagenda Natuur- en Milieueducatie 2024 – 2026*, vastgesteld in het college op 23 januari 2024.

Gemeente Maassluis, *Duurzaamheidseducatieplan 2025 – 2028*, vastgesteld in het college op 1 oktober 2024.

Gemeente Schiedam, *Groenvisie 'Buitengewoon Groen'*, vastgesteld door de gemeenteraad op 2 februari 2021